

2. Johannes V. Jensen: Maskinerne

*Johannes V. Jensen, 1873–1950. Teksten er et uddrag fra bogen *Den gotiske Renæssance* (1901) og beskriver Verdensudstillingen i Paris år 1900.*

Der staar en Maskine paa Verdensudstillingen, den rager mod Hallens Glastag som et sort og blankt Taarn, ad hvis Trapper Folk gaar op og ned. Det er en Dampmaskine med to opretstaaende Cylindre; Stempelstængerne er af hvidt Staal og tykke som Træer.
5 Den udvikler 2500 Hestekræfter. Svinghjulets halve uhyre Masse gaar ned i en Udmuring i Jorden, der slutter med et Par Linjers Afstand, men Hjulet roterer støt, det piller ikke et Korn af Murværket. Aksen, der er tykkere end en Mand og af kompakt, drejet Metal, staar i Fornbindelse med en Dynamomaskine, et Hjul indfattet i
10 Systemer af omviklet Kobbertraad. Naar Hjulet drejer sine Magnetkærner forbi disse Traadruller, skabes der en elektrisk Strøm paa 2200 Volt.

Der er Mennesker, men det er forholdsvis faa, Fagmænd, der kender Maskinens Indretning Del for Del og kan gøre Rede for hele den
15 Proces, der begynder med Kullets Forbrænding under Kedlen og ender med Kullets Glød i Buelyset paa Gaden. De kan bevidne, at Varmen er en konstant Værdi, der med visse Tab undervejs lader sig omsætte og flytte til et andet Sted ved hjælp af Damp og Elektricitet, de kan sætte Kendsgærninger ud fra hinanden og belægge dem med
20 Tal. De skriver Lærebøger, bestyrer en Drift, forbedrer og opfinder fra nyt, alt eftersom Fysiken er deres Levebrød eller deres Liden-skab.

Men der er jo ingen Levende til, der kan fatte Kraftspændingen i en Dampmaskines Cylinder, ingen Fantasi aner det i Stempelstangens
25 glatte Stamp, femogtyve hundrede Hestekræfters Spil op og ned, Energien i dette Ben, der træder Krumtappen med usvækket Vægt hvert Sekund, *Massen* af Metal, der lyster som i en Leg om de olie-smurte Lejer! – Ikke en Gang om man samlede femogtyve hundrede Heste paa et Sted og spændte dem for paa en Gang, vilde det være
30 muligt at frembringe Stemning af saa stor Kraftnærværelse. Det var mange Heste, et stort Syn . . . Men en enkelt ubændig Hingstplag, der slaar op i Kæret, saa at Mosejorden stinter fra Hovene, henrykker mere. *Saa* stor Kraft er der; det er det højeste Indtryk, man kan faa. Thi Livsfølelsen er Summen af vore Sansers Erfaring, den er bunden

35 til det Organiske, det Dyriske, selv naar den i sin Sundheds Svulmen
higer mod det Grænseløse. Grækerne tænkte sig Titaner i samme
Øjeblik som de drømte om at faa Pelion stablet oven paa Ossa. Hvor
den menneskelige Evne hører op, tager den guddommelige fat.

Maskinernes Kraft er ufattelig, som Gudernes Kraft var ufattelig.
40 Men den Sjælens Umættelighed, der spejler sig i Himlen, der vil
Almagt og Uendelighed, er den død, fordi Guderne faldt magtesløse
ud af Menneskets Bevidsthed? Vil ingen finde Udtryk for sin Sjæls
store Længsel i det, der er, i denne Grænseløshed, der daglig ligger
for med sin Sum af umaalt, uanet Kraft! – Den dødelige Misfor-
45 staaelse er ikke henregnet, der gaar Mennesker med et syngende
Hjærte, med Sjælen beruset af Kraftlyst, Længsel efter Skønhed og
Rytme . . . og de stiger Virkeligheden forbi ud i det tomme Rum, de
dør af Svimmelhed. Er Menneskets skabende Fantasi da for evigt sat
i Bevægelse mod *Myter*? Kan ingen Tankes Frodighed vende sig mod
50 det Synlige, det absolut Sande, der breder sig vidunderligt paa
Jorden!

Maskinen staar der med alle Led spændt sammen af Vilje som et Væv
af Kraftlinjer, der er føjet i det mindst mulige Rum. Og den er ikke
Udtrykket for en blind og stædig og evig lige ufrugtbar Ide, den er
55 det lykkelige Resultat af nøjsomme og nødvendige Tilfældigheder
som alt i Livets Virkelighed. Der er ikke noget *Endeligt* ved Damp-
maskinen, kun den Naturlov, der gælder for Vanddamp, raadede,
mens den tog sin Udvikling; den betegner en Sejr ad Omveje, en Sejr!
De, der byggede den, stod ikke stampende stille i *Idealerne*, de
60 bøjede sig for Sandhederne – som Kværuanter, der kommer til For-
nuft. Maskinerne er skabt af et Forlig, Menneskets Akkord med det,
der er. Mennesket har i dem udtalt sin Objektivitet, han har i dem
frigiort sig gennem Beherskelse.

Maskinen staar der paa blanke Staalstøtter, den er ikke udsat for at
65 vakle paa Grund af en Hallucination. Den arbejder med uafbrudt
Sikkerhed under sine Betingelser, skønt ingen Tænker formaar at
forestille sig eller følge den Vekselfart, hvormed Stemplet og
Gliderne deler Dampen mellem sig og mønter Spændingen ud i
Bevægelse. Enhver organisk Reaktion tager sin Tid, selv saa lidt som
70 at overskue Tallet 15, men Maskinen nøler ikke, venter ikke paa
Besked – i samme Nu Hastigheden bliver en forsvindende Grad
større, slaar Regulatorkuglerne ud og mindsker Tilgangen af Damp;
just som Krumtappen har gjort en Omgang, springer et Tal ud i en
lille Rude i Tælleapparatet, ni Enere stiller prompte efter hinanden,
75 og paa Nierens Appel staar Tieren frem, og naar Tiernes Tal er fuldt,
viser Hundredtallet øjeblikkelig sit Ansigt.

Der staar en vis Hede fra Maskinen, den gurgler, toner. Den er et System af berusende Rytme, af dansende Takt. Etsteds kan Bevægelsen skrænke sig ind til noget uendeligt lidt, et næsten ukendeligt Pik
80 af et Knæ, men det indfinder sig trofast paa sit Taktsted, Bevægelsen er en Sum af Enighed, alle smaa Brøker har deres eget Maal af Tid rundt om Stempelstangens store moderlige Takttempo, alt er lige uundværligt, lige nøje tilstemt. Lyset bader de lange straalende Staallemmer i Takt, Maskinens lyd adderer al Ulighed i Tid, og Summen af Lyd er syngende Takt.
85 Maskinens stærke Lydighed mod Naturen, dens glatte og stumme Løb, dens utrættelige Evne i Kraft af Leddenes Samstemthed er Indbegrebet af Orden!

Kraften i Hjærtets Muskler driver Blodstrømmen, men Dampstrømmens Kraft driver Stemplet i Cylinderen ... saaledes er
90 Kredsløbet fuldendt, Menneskets Livskraft, der før skød over Maalet og ind i Himlen, vender tilbage gennem Maskinen.

Her er *svinget* for de Menneskers Nerver, der svimler mod Storhed, her er den Sang, der bevæger stolte Sjæle, som ikke vil nøjes med mindre end Erkendelsen af Sandhed.

Note:

Linie 37: Pelion stablet oven paa Ossa: Titanerne stablede de to bjerge oven på hinanden for at nå Olympen men blev slået tilbage af Zeus.

Poetry slam

Slam 1

Se her! Denne genstands kræft!

Se her! Denne maskines styrke!

Se her! Hvad moderne mekanik i denne "fremgangens tid" kan udrette.

Er der ingen grænse, er der ingen normer eller regler for dette?

Vi kan hvad vi vil! Og vi vil, hvad vi kan.

Der er ingen grænser for, hvad mennesket kan gøre

Ingen grænser for, hvad vi ikke må røre

- ved og forme efter vores egne behov

Om jeg må få lov

At kommentere på dette

For er det ikke lidt "overnaturligt"

At vi kan gøre dette, er det ikke utroligt,

Det bliver næsten lidt foruroligt

At vi er i stand til dette.

Hvordan kan vi skabe noget så kraftfuldt

Som denne maskine,

er det bare en ustoppelig sult

Efter at udvikle det ustoppelige.

Vi er mennesker, vi udvikler det er vores natur

Vi kan ikke holde os tilbage, det ligger i vores Kultur

Vi vil ikke stoppe udviklingen, vi vil finde hver en Kur

På alt i denne verden, vi vil bryde hver en Mur

Vi vil vide alt, kunne alt vi vil bryde ud af dette Bur

Intet kan stoppe os på vej ind i denne Optur

Ingen kan holde os nede og forbyde os det, Censur!

Det kan gøre mig Sur... For vi bliver nødt til at holde os ajour

Så vi kan få skabt en verden formet som den Figur

Vi gerne vil have den skal ligne..

Og det hele starter lige her.

Med denne maskine.

Slam 2

Velkommen til det 21. århundrede!

Vælg din identitet og træd ind denne nye luksuriøse,
automatiserende, animerende, specialiserende,
globaliserende, maskindikterende og slet ikke livsamputerende... tidsalder

Vælg dine venner

hvem du vil være

hvordan du ser ud

Mærk det! Din virtuelle hud

Vi flygter fra virkelighedens skud

For nu nu kan vi endelig lege gud...

Facebook, twitter og matchmaking

Teknologien opsluger os

Mens vi finder på hashtagging

Forhelvede Johannes

Vi styres af dine overdådige maskiner

Se!

Evolutionen bladrer i ligkistemagasiner!!

Fra abe til menneske

Til en skrivebordssiddende hybrid

Selvfølgelig skal vi udvikle os

Men hvad fanden er det for en fremtid

Jeg ved det ikke

For mig ligner det evolutionsvanvid

Mennesket har jo altid haft magten

Men kan I ikke se det

Nu har vi endelig tabt den

Vi læner os tilbage i luksusmaskiner

Ja, vi indstiller sågar jagten

For hvorfor jage Når man kan facebook'den

Se på jer selv:

Hov! Var det en terroraktion

Nå! Tilbage til min applikation

Fyldt med reklamation

Kig på dig selv! Du en duplikation

Vi en tabt generation

Tør for inspiration

Vi ligger i respiration

Hvor fuck er den vaccination...??